

Broszura informacyjna dla nauczycieli szkół podstawowych

Jak przeprowadzić interwencję w przypadku wystąpienia przemocy rówieśniczej (bullyingu) w klasie

3 cechy BULLYINGU

INTENCJONALNOŚĆ	POWTARZALNOŚĆ	NIERÓWNOWAGA SIĘ
Sprawca dopuszcza się krzywdzących działań celowo	Powtarzające się akty przemocy wobec tego samego ucznia	Nierównowaga sił pomiędzy sprawcą przemocy, a jej ofiarą

SKUTECZNA INTERWENCJA NAUCZYCIELA

Jak reagować, gdy zauważymy bullying?

- natychmiast
- spokojnie / autentycznie
- stanowczo (mówimy zdecydowanym głosem, patrzymy na ucznia, mamy wyprostowaną sylwetkę, jesteśmy poważni)
- bez agresji
- konkretnie
- konsekwentnie
- używając komunikatów „ja”

Styszę, że się wyśmiewasz z Adama.... Nie zgadzam się na takie traktowanie kogokolwiek w naszej klasie. Mamy w kontrakcie klasowym zasadę, że z nikogo się nie wyśmiewamy itd. Oczekuję, że będziesz jej przestrzegał.

Czego unikać?

Agresji fizycznej:

- nie szarp ucznia
- nie ściskaj za rękę
- nie staraj się go sam fizycznie ukarać

Agresji słownej:

- nie obrażaj
- nie zawstydzaj
- nie oceniaj
- nie stosuj komunikatów „ty” (np.: Ty draniu, Zawsze są z tobą problemy)

Okazywania niepewności:

- nie opuszczaj wzroku
- nie udawaj, że nie widzisz przemocy

Długich monologów i moralizowania (uwaga dzieci po chwili się rozprasza):

- np.: Czy tego uczą cię rodzice w domu? Dziewczyna nie powinna się tak zachowywać, Powinniście się lubić itd.

Wchodzenia w rolę sprawcy, by pokazać dziecku, co czuje ofiara przemocy

- np. Chcesz żebym Cię tak potraktowała teraz jak Ty jego/ią potraktowałeś?

Sarkazmu i wyśmiewania

- np. Co nagle straciłeś pamięć, mam Ci ją odświeżyć?

Grożenia

- np. Zobaczymy jak ci pójdzie odpowiedź przy tablicy skoro masz energię by dręczyć kolegę

SCENARIUSZ INTERWENCJI

według Metody Wspólnej Sprawy A. Pikasa

Metoda ta koncentruje się na znalezieniu rozwiązania problemu, nie wyjaśnia szczegółów sytuacji przemocy, nie zajmuje się dochodzeniem, ustalaniem winnego.

Jej celem jest wprowadzenie podstawowych reguł, pozwalających uczniom na przebywanie w tej samej klasie bez krzywdzenia innych.

ROZMOWA ZE SPRAWCĄ BULLYINGU

PIERWSZA ROZMOWA

Poproś ucznia, aby usiadł. Popatrz na niego i zaczekaj, aż on spojrzy na ciebie. Zaczniij rozmowę:

1. Słyszałem, że byłeś niemiły dla X. Opowiedz mi o tym.

Jeśli zaprzeczy, powiedz :

Tak, ale coś niemiłego przydarzyło się X. Opowiedz mi o tym.

Słuchaj tego co mówi uczeń, daj czas na pomyślenie - wytrzymaj długie przerwy w ciszy. Nie oskarżaj, nie obwiniaj. Staraj się uniknąć wypytywania, lecz podtrzymuj rozmowę. Zaakceptuj, jeśli uczeń będzie obwinił innych lub uważał swoje zachowanie za usprawiedliwione, lecz podkreślaj, że X-owi dzieje się krzywda (ktokolwiek jest temu winny).

2. Więc wygląda na to, e X-owi dzieje się w szkole krzywda - powiedz to zdecydowanie, stanowczo.

Przejdź szybko dalej:

3. W porządku. Zastanawiam się, co mógłbyś zrobić, żeby pomóc X-owi w tej sytuacji.

Zobacz, jakie rozwiązanie uczeń wymyśli. Zachęcaj. Kiedy pojawi się coś praktycznego i odpowiedniego, powiedz:

4. Doskonale. Wypróbuj to przez tydzień, potem spotkamy się i zobaczymy, jak ci idzie.

ZALECENIA W PRZYPADKU PROBLEMÓW W ROZMOWIE Z UCZNIEM

- **Niechęć do współpracy** - nie zachęcaj, czekaj w ciszy. Jeśli po kilku minutach uczeń nic nie powie, ty powiedz: „Wygląda na to, że nie chcesz dzisiaj rozmawiać. Lepiej wróć teraz do swojej klasy”
- **Brak pomysłów na rozwiązanie** - pozwól pomyśleć, nie bój się ciszy. Możesz dać własne sugestie, ale najpierw zapytaj ucznia, czy chciałby je usłyszeć.
- **Niepraktyczne rozwiązanie (np. niemożliwe do wykonania lub absurdalne)** - nie odrzucaj go kategorycznie, porozmawiaj, spytaj: „Czy wtedy nie będzie agresji?”, „Czy to jest możliwe?”
- **Rozwiązanie, które zależy od kogoś innego** - powiedz: „Myślałem raczej o czymś, co mógłbyś zrobić sam.
- **Uskarżanie się na prowokacyjne zachowanie ofiary** - akceptuj uczucia złości i frustracji, ale dalej utrzymuj, że uczniowi, wobec którego stosowana jest przemoc, dzieje się w szkole krzywda niezależnie od tego, jak sam się zachowuje.

DRUGA ROZMOWA

Po tygodniu rozmawiasz z uczniem o efektach jego starań. Jeśli uczeń zaprzestał stosowania przemocy wobec innego dziecka, przekazujesz mu pozytywną informację zwrotną. Dalej jednak umawiasz się na kolejne spotkanie za tydzień. Jeśli natomiast złamał zobowiązanie i nadal stosował przemoc rówieśniczą spisujesz z nim UMOWĘ.

W UMOWIE zawierasz:

- zakres zobowiązań ucznia,
- informację o konsekwencjach złamanych ustaleń,
- termin spotkania z ocenieniem stopnia wypełnienia umowy,
- podpis ucznia i wychowawcy.

ROZMOWA Z OFIARĄ BULLYINGU

OFIARA PASYWNA

Rola nauczyciela jest tutaj przede wszystkim wspierająca.

1. Słyszałem, że przytrafiły ci się w szkole jakieś przykre rzeczy.

2. Wygląda na to, że masz już tego dosyć.

3. Czy uważasz, że jest coś, co mogłoby poprawić sytuację? - słuchamy, negocjujemy rozwiązania, ustalamy działanie.

4. Dobrze, spróbujmy tego przez następny tydzień, a potem porozmawiamy i zobaczymy, jak się sprawy mają. Do zobaczenia.

OFIARA PROWOKUJĄCA

Rola nauczyciela polega tutaj dodatkowo również na pomocy uczniowi w zdaniu sobie sprawy, że jego własne zachowanie może przyczyniać się do tej sytuacji i że on także musi je zmienić.

1. Słyszałem, że przytrafiły ci się w szkole jakieś przykre rzeczy.

2. Wygląda na to, że masz już tego dosyć.

3. Opowiedz mi o tym więcej. Jak to się zaczęło? - w tym miejscu staramy się wskazać uczniowi związek jego własnych zachowań z tym, co mu się przytrafia w szkole np. „aha, więc za każdym razem gdy podchodzisz do nich i robisz takie miny do nich, wtedy oni zaczynają ci dokucać...?”

4. Czy uważasz, że jest coś, co mogłoby poprawić sytuację? - słuchamy, negocjujemy rozwiązania, ustalamy działanie.

5. Dobrze, spróbujmy tego przez następny tydzień, a potem pogadamy i zobaczymy, jak się sprawy mają.

PODSUMOWANIE

Efektom INTERWENCJI i wszystkich rozmów z uczniami jest wyrażenie sprzeciwu na przemoc i ustalenie, w jaki sposób każdy z uczniów może, chociaż w niewielkim stopniu, zmienić swoje zachowanie. To znacząco zmienia sytuację w grupie i sprawia, że zaczynają się powoli zmieniać dotychczasowe nieformalne normy i zasady zachowań uczniów.